

ЗВЕРНЕННЯ учасників Круглого столу «Гуманітарні виклики та соціальні наслідки військових дій на Сході України» до Президента України, Кабінету Міністрів України, української громадськості

Ми, учасники Круглого столу «Гуманітарні виклики та соціальні наслідки військових дій на Сході України», обговоривши широке коло порушених у рамках теми проблем, констатуємо зростання загрози безпеці цілої країни внаслідок затяжного характеру інспірованого Росією збройного конфлікту на Донбасі; наростання (через відсутність належних державних заходів) кризових процесів на звільнених територіях; загрозу гуманітарної та екологічної катастрофи на непідконтрольних Україні землях. До прикладу: на окупованих територіях Криму та Сходу України проживає понад 5 млн осіб, а кількість внутрішньо переміщених осіб і біженців через військову агресію, руйнацію комунальної, соціальної та промислової структур нині перевищує 1,5 млн. Військові дії на Донбасі деструктивно вплинули на життя більш ніж 1,5 млн дітей; у зоні проведення АТО пошкоджено 30 % природно-заповідної території, зруйновано понад 300 об'єктів, занесених до Державного реєстру нерухомих історико-культурних пам'яток; втрачено низку музеїв, зруйновано інфраструктуру. До загрозливих соціальних наслідків воєнних дій на Донбасі слід зарахувати й руйнацію поселенської структури; масове безробіття (близько 1,8 млн працездатних людей залишилися без роботи), що спричинило критичне збільшення масштабів бідності; невизначеність реальних перспектив припинення бойових дій і відновлення українського контролю над окупованою територією та частиною державного кордону; інформаційну ізоляцію від України й тотальне домінування російських засобів масової інформації як на окупованих, так і на частині звільнених територій тощо.

Водночас ми наголошуємо, що травматичний досвід усвідомлення загрози життю, втрати людських, економічних, територіальних ресурсів за умов військових дій та інформаційної війни призвів до глибинних змін у свідомості населення країни, визначивши на багато років уперед вектори конфронтації, істотно вплинувши на систему ціннісних орієнтацій та існуючі практики громадянської й особистої ідентифікації.

Відбулася поляризація проросійських і проукраїнських ідентифікаційних стратегій населення окупованих територій та України в цілому. Хоча проросійські настрої населення непідконтрольних Україні земель подекуди й зросли, проте загалом по Україні спостерігається піднесення патріотизму й державницьких настроїв навіть за умови очевидних недоопрацювань і прорахунків влади в інформаційній сфері; негараздів в економіці; «недохопів» у політико-дипломатичних діях та окремих військових поразок. За таких обставин виважена внутрішня політика держави повинна полягати в неухильному утвердженні в українському соціумі «культури миру», ідеї державної цілісності, громадянської єдності, загальної суспільної підтримки оборонних дій держави на захист і відновлення територіальної цілісності України.

Ми, учасники Круглого столу, хочемо підкреслити, що російсько-український військовий конфлікт має не лише національно-регіональний, але й глобальний вимір, загрожуючи світовій системі безпеки. Реалізована в Україні модель розпалювання сепаратизму та ведення «гібридної» війни може бути інспірована агресором і на європейському континенті,

особливо в зонах «заморожених» конфліктів. З огляду на можливу перспективу розростання військового конфлікту з локального до планетарного, учасники Круглого столу закликають світову спільноту об'єднати свої зусилля у протидії агресору, у відновленні миру й гарантуванні територіальної цілісності України згідно із зобов'язаннями, задекларованими в Будапештській угоді.

Ми одностайні в розумінні необхідності розроблення й упровадження комплексної державної програми з подолання наслідків військового конфлікту, яка б передбачала:

- створення спеціального міністерства з вирішення проблем населення окупованих і звільнених територій, з облаштування, забезпечення гуманітарних потреб та працевлаштування внутрішньо переміщених осіб;

- гарантування права дітей та молоді звільнених територій Донбасу на освіту;

- гарантування державного захисту соціально незахищених верств (людей похилого віку, інвалідів, дітей);

- розроблення та впровадження комплексу заходів, спрямованих на повноцінну інтеграцію населення звільнених територій до українського інформаційного простору; посилення контрпропаганди та інформаційного впливу України на населення окупованих територій;

- створення мережі консультаційно-кореспондентських пунктів у місцях компактного проживання внутрішньо переміщених осіб з метою вивчення їхніх поточних запитів та сприяння в адаптації;

- сприяння розвитку локальних діалогових ініціатив, у тому числі проведення регіональних круглих столів; упровадження інноваційних культурно-освітніх програм для зниження напруженості в суспільстві; створення координаційно-інформаційного центру для об'єднання зусиль громадськості у відновленні миру та суспільного порозуміння між населенням різних регіонів;

- розроблення й утілення реальних інформаційних проектів науково-практичного значення, спрямованих на формування престижного образу української культури та України у світі; на об'єктивне інформування світової громадськості про перебіг військового протистояння та російської агресії в Україні.

Ми, учасники Круглого столу, закликаємо керівництво країни вжити передбачених законодавством рішучих і невідкладних заходів на відновлення територіальної цілісності держави, реальне зміцнення її обороноздатності, відновлення контролю над державним кордоном, зокрема по всій довжині демаркаційної лінії з Російською Федерацією.

Ми переконані в неефективності й декларативній сутності Мінських угод, а тому наполягаємо на потребі пошуку реального впровадження іншого формату мирних переговорів (за участю США, Німеччини, Франції, Великобританії, Польщі, Прибалтійських країн); на доконечності употужнення дипломатичних миротворчих заходів, гарантами яких мають виступити країни Євросоюзу та США.

Вважаємо неадекватною і кволою позицію української дипломатії щодо безконтрольного проникнення на територію України російських так званих гумконвоїв, наслідком яких є численні нові акти агресії з боку бойовиків. Грубі порушення державного кордону України з боку Росії мають, нарешті, стати предметом спеціального розгляду і засудження міжнародними правовими організаціями та державами світу.

Ми домагаємося розроблення й упровадження реальних, а не декларативних програм, спрямованих на деокупацію захоплених територій і реінтеграцію населення краю до Української держави, на впровадження культури миру і політики національної єдності в усій країні.